

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.103/2012/3. szám

A Debreceni Ítéltábla a Szécsényiné dr. Márföldi Katalin ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű felperes ny.-i (cím) lakos I. rendű és II.rendű felperes ny.-i (cím) lakos II. rendű felpereseknek - a Sipos Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Sipos István ügyvéd, cím) által képviselt I.rendű alperes ny.-i (cím) lakos I. rendű és II.rendű alperes ny.-i (cím) lakos II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 6.P.22.460/2010/40. számú ítélete ellen az alperesek által 41. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, a keresetet elutasítja; mellőzi a földhivatal megkeresését; mellőzi az alperesek kötelezését az ingatlan birtokba adására és perköltség fizetésére a felperesek részére; mellőzi az alperesek kötelezését illeték fizetésére az állam javára.

Kötelezi a felpereseket egyetemlegesen, hogy fizessenek meg az alpereseknek, mint együttes jogosultaknak 87 500 (Nyolcvanhétezer-ötszáz) forint általános forgalmi adót tartalmazó 437 500 (Négyszázharminchétezer-ötszáz) forint első fokú és 47 250 (Negyvenhétezer-kettőszázötven) forint általános forgalmi adót tartalmazó 222 250 (Kettőszázhuszonkettőezer-kettőszázötven) forint másodfokú perköltséget, és térítsenek meg az államnak külön felhívásra 420 000 (Négyszázhuszezer) forint kereseti- és 420 000 (Négyszázhuszezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

I.rendű felperes (a továbbiakban: örökhatározó, eltartott) 1939-ben, míg testvére, az I. rendű alperes 1943-ban, a II. rendű alperes 1945-ben született.

I.rendű felperes 1959 decemberében kötött házasságot a felperesek édesanyjával, s e házasságból származnak a felperesek. A házasságot a bíróság 1971-ben felbontotta, ezt követően a felek a házastársi közös vagyont megosztották, ennek eredményeként I.rendű felperes kizárólagos tulajdonába került a **Ny., P. u. ...** szám alatti ingatlan.

1990-ben a felperesek édesanyja és édesapja élettársi kapcsolatot létesítettek, mely 1992 végéig, 1993 tavaszáig állt fenn, amikor az örökhagyó elköltözött a tulajdonában lévő **ny.-i** ingatlanba. Az élettársi kapcsolat megszakadásától kezdődően az örökhagyó haláláig a felperesek édesapjukkal semmilyen kapcsolatot nem tartottak.

1996. november 28-án I.rendű felperes kezdeményezésére közte, mint eltartott és az alperesek, mint eltartók között tartási szerződés jött létre. E szerint az eltartott a saját tartása ellenében az I. rendű alperesnek 6/10-ed, a II. rendű alperesnek 4/10-ed arányban tulajdonába adta a **Ny., P. u. ...** szám alatti lakóházat, a benne található minden ingósággal együtt, továbbá a **ny.-i ...56/8** helyrajzi számú termőföldet. Az eltartók vállalták, hogy testvérüknek gondját viselik élete végéig, őt meleg étellel, tiszta ruhával ellátják, környezetét tisztán tartják, betegségében ápolják, gyógykezeltetik, majd elhalálása után őt illő módon eltemettetik. A lakásingatlan értékét 1 000 000 forintban, a földtulajdon értékét 5 000 forintban állapították meg, míg a havi tartás költségét - tekintettel arra, hogy ahhoz az eltartott saját nyugdíjából is hozzájárul - havi 5 000 forintra tették. Rögzítették, hogy az ingóságok tulajdonjogának átruházása az eltartott halála esetére szól, továbbá, hogy a házas ingatlant az eltartott használja, míg a termőföld és a lakás melletti kert az eltartók használatába kerül. Az eltartók a szerződésben úgy nyilatkoztak, hogy a tartás körében az eltartottat naponta felváltva felkeresik, neki ételmezt hoznak vagy főznek, tiszta ruhával ellátják, mosnak rá, vasalnak és a környezet tisztántartása iránt intézkednek. Az eltartott a szerződésben hozzájárult ahhoz, hogy a két ingatlanra az eltartók tulajdonjogát 6/10 - 4/10 arányban az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezzék.

A szerződést Dr. **K. Gy.** ügyvéd készítette és ellenjegyezte, s azt a szerződő felek mellett aláírta tanúként az I. rendű alperes lánya és veje.

A szerződés alapján az ingatlanokra az eltartók tulajdonjogát bejegyezték a földhivatalban.

Az eltartott egészségi állapota már az élettársi kapcsolat időszakában sem volt jó, mert cukorbetegsége, idült pangásos szívelégtelensége, nagyfokú visszértágulata, illetve több alkalommal mélyvénás trombózisa is volt az alsó végtagban. Életének utolsó 5 évében krónikus lábszárfekély alakult ki nála. Az 1990. évek második felétől jelentkező szívelégtelenséghez kapcsolódó panaszai, fulladás, fáradékonyság miatt rendszeresen gyógyszert kellett szednie. 2001-ben kézműtéten esett át, ugyanezen évben lágyéksérvet, 2006-ban lábszár-fekélyt diagnosztizáltak nála, végül lábát amputálni is kellett. Mindezen okok miatt számos alkalommal ambuláns kezelésben, többször kórházi ellátásban részesült.

Egészségi állapotától függően a ház körül és a kertben rendszeresen tevékenykedett, mezőgazdasági munkákban vett részt, a terményeket a nagybani piacon maga árusította, saját gépjárművel közlekedett és kisebb háztartási munkákat is el tudott látni.

Az alperesek a testvérük élettársi kapcsolatának megszűnésétől kezdődően - figyelemmel arra is, hogy az örökhagyó abban az időben italozó életmódot folytatott - rendszeresen látogatták, részére élete végig segítséget nyújtottak akként, hogy az ún. „női munkákat”,

így a főzést, mosást, vasalást, takarítást az I. rendű alperes, míg a „férfi munkákat”, azaz a kertgondozást, fametszést, permetezést, kutyák ellátását a II. rendű alperes végezte. Emellett az eltartottat rendszeresen saját gépkocsijukkal orvosi kezelésekre, valamint kórházba szállították, gyógyszereit kiváltották. E tevékenységeket az eltartók 2005-től az eltartott egészségi állapotának fokozatos romlásával arányosan egyre intenzívebben fejtették ki.

Az örökhagyó 1996-tól kezdődően nyugdíjas volt, abban az évben nyugdíja 24 780 forint volt havonta, s ez fokozatosan emelkedett 2010-ig, amikor 113 265 forintot kapott. Az I. rendű alperes férjével együtt élt, rokkantnyugdíjat kapott, s ugyanígy nyugellátásban részesült házastársa is. Kettejük nyugdíja 1996-ban 15 000 forint körüli volt, s ez fokozatosan emelkedett, 2001-ig 70 000 forintra, majd 2002-ben az I. rendű alperes 30 115 forint nyugellátásban részesült, s ez 2010-ig havi 81 680 forintra nőtt fokozatosan. A II. rendű alperes 2005-ig állt munkaviszonyban, attól kezdve nyugdíjas. Jövedelme 1996-ban 22 441 forint volt, az 2005-ig 91 241 forintra emelkedett, majd a nyugellátás összege a 2006-os 90 699 forintról 2010-ig 102 710 forintra nőtt, ám időközben több hitel felvétele miatt havonta több 10 000 forint tartozás is terhelte.

A tartási szerződésben nevesített termőföldet az alperesek értékesítették, a vételárat az eltartottnak adták át, azt ő használta fel.

2010. augusztus 28-án I.rendű felperes elhunyt.

A hagyatéki eljárás során a II. rendű alperes kijelentette, hogy az örökhagyó „1996-ban közölte velem, hogy vagy elfogadjuk ezt a módját az átruházásnak, vagy az államra hagyja. Így hozta el a tartási szerződést készen és így írtuk alá, hogy az államra ne hagyja.”. A közjegyző az örökhagyó hagyatékát - egy darab 10 000 forintos, kettő darab 5 000 forintos gépkocsi-nyereménybetétkönyvet, valamint egy 700 000 forint értékű Suzuki Swift személygépkocsit - a felperesek által kötött osztályos egyezségnek megfelelően adta át a törvényes örökösök részére. Az örökhagyó eltemettetésének 250 000 forintos költségét az alperesek viselték.

A felperesek keresetükben elsődlegesen kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a tartási szerződés színlelt, ezért semmis, s kötelezze annak túrására az alpereseket, hogy az ő, egymás között egyenlő arányú tulajdonjogukat törvényes öröklés jogcímén a **ny.-i** ingatlanra az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezzék. Kérték az ingatlan birtokba adására is kötelezni az alpereseket. Másodlagosan személyenként 1 553 103 forint megfizetését igényelték az alperesektől kötelesrész címén.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. Tagadták, hogy a tartási szerződés színlelt lenne, állították, hogy valamennyi szerződő fél ilyen tartalmú szerződést kívánt kötni, és e szerződés teljesezésbe is ment, az abban vállalt kötelezettségüket teljesítették.

Az elsőfokú bíróság ítéletében annak túrására kötelezte az alpereseket, hogy a 6/10 - 4/10 tulajdonukban lévő **Ny., P. u. ...** szám alatti ingatlanra a felperesek egymás közt egyenlő

arányú tulajdonjogát törvényes öröklés címén az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezzék. Ennek foganatosítása végett megkereste a Ny.-i Körzeti Földhivatalt. Kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül adják a felperesek birtokába az ingatlant üres, beköltözhető állapotban. A felperesek részére személyenként az I. rendű alperest 105 000, a II. rendű alperest 70 000 forint perköltség, míg az állam javára az I. rendű alperest 252 000, a II. rendű alperest 168 000 forint illeték megtérítésére kötelezte.

A határozata indokolásában kifejtette, hogy 1996. november 28-án a szerződő felek akarata nem tartási szerződés megkötésére irányult, csupán arra, hogy az eltartott vagyona majdan ne az államra szálljon. Ezt igazolta a II. rendű alperes hagyatéki eljárás során tett nyilatkozata, valamint az I. rendű alperes egyik lányának és az ő volt férjének tanúvallomása, melyek szerint az örökhagyó határozott akarata az volt, hogy gyerekei semmit ne kapjanak az örökségből.

Megállapította ugyanakkor, hogy bár a szerződés megkötésekor I.rendű felperes nem volt teljesen egészséges, de életkorának megfelelő egészségi állapotban volt, s életének utolsó 5 évéig nem szorult különösebb gondozásra, ápolásra, segítségre, háztartását, ház körüli teendőit maga is el tudta látni, alkalmanként napszámosok közreműködésével. A szerződő felek jövedelmi viszonyait vizsgálva rámutatott, hogy a néhai az alperesek jövedelmét meghaladó havi nyugdíjjal rendelkezett, így az eltartók alapvetően a tartást saját jövedelmükből, vagyonukból nem biztosíthatták. Értékelte, hogy a szerződő felek közel azonos életkorúak voltak, s közöttük szoros testvéri kapcsolat állt fenn. Az alperesek részéről nyújtott segítség a családi kapcsolat indokolta segítség mértékét nem haladta meg, összességében a tényleges tartást az alperesek a testvérük részére nem biztosították. A szerződési akarat hiányát alátámasztó körülményként vette figyelembe, hogy a szerződésben nevesített termőföldet az eltartott értékesítette - a tulajdonjog alperesek részére történt átruházása ellenére is -, valamint, hogy a lakóház melletti kertet is az örökhagyó használta, hasznosította.

A bizonyítás anyagát értékelve arra a következtetésre jutott, hogy az alperesek a tartási szerződést saját szerződési akarat nélkül, mindössze azért írták alá, hogy testvérük vagyonát ne az államra hagyja. A Ptk. 207. § (6) bekezdése értelmében ekként színleltnek, így semmisnek tekintendő szerződés azonban semmilyen más szerződést nem leplezett, így az azzal érintett ingatlan tulajdonjogát a felperesek, mint édesapjuk törvényes örökösei egymás közt egyenlő arányban megszerezték.

Az ítélettel szemben az alperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen kérték annak megváltoztatását, a kereset elutasítását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését az általuk nyújtott tartási szolgáltatás ellenértékének megállapítása végett. Hangsúlyozták, hogy a színlelt szerződésnél a tudatos akarathiánynak valamennyi szerződő fél részéről fenn kell állnia a szerződés megkötésekor, ám a perbeli esetben mindhárom fél szándéka tartási szerződés megkötésére irányult, így az nem volt színlelt. Kifejtették, hogy a szerződésbe foglalt tartási kötelezettségüket teljesítették, az általuk nyújtott tartás az eltartott körülményeihez, szükségleteihez igazodott, s annak nagyságrendje, mértéke meghaladta a rokonai segítségnyújtás kereteit. Kiemelték, hogy a szerződéssel érintett termőföldet ők értékesítették, ám a vételárat az eltartottnak adták át, ezzel is hozzájárulva

tartásához. Vitatták, hogy a szerződő felek jövedelmi viszonyainak perdöntő jelentősége lenne, különös tekintettel arra, hogy a saját jövedelmével az eltartott szabadon rendelkezhetett, az eltartók részéről nyújtott gondoskodás, tartás pedig nagyrészt személyes jellegű volt, míg az azt meghaladó tartás költségeit jövedelmükből biztosítani tudták.

Az ítéletábra a fellebbezést alaposnak találta.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, azonban abból levont következtetéseivel, döntésével az ítéletábra nem ért egyet.

A Ptk. 207. §-ának (1) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A 207. § (6) bekezdése kimondja, hogy a színlelt szerződés semmis, ha pedig az más szerződést leplez, a szerződést a leplezett szerződés alapján kell megítélni.

A szerződés akkor tekintendő színleltnek, ha a felek egyáltalán nem kívántak szerződést kötni vagy nem olyan szerződést kívántak kötni, mint amilyen szerződésre vonatkozó jognyilatkozatot tettek, tehát a színlelés olyan kétoldalú tudatos magatartás, amikor a felek közös akarata arra irányul, hogy a szerződést, amely jognyilatkozatuk alapján keletkezne, ne kössék meg, illetve ahhoz jogkövetkezmények ne fűződjenek. Az elsőfokú bíróság helytállóan emelte ki a Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntésére (BH 2000. évi 457. sz. jogeset) utalással, hogy a szerződés színlelt jellege, s ebből következően annak semmis volta nem állapítható meg, ha több szerződő fél közül akárcsak az egyik fél akarata is az adott szerződés megkötésére irányul.

A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el.

A perbeli esetben tehát a felpereseknek a szerződés színlelt voltának megállapíthatóságához azt kellett volna kétséget kizáróan bizonyítania, hogy a szerződő felek egyike oldalán sem állt fenn szerződéskötési szándék, nevezetesen, hogy a szerződéses eltartott nem kívánta az alperesek tulajdonába adni a **ny.-i** ingatlanát és a termőföldet, valamint ingóságait, s tőlük nem kívánt tartási jellegű szolgáltatásokat, míg az alperesek vonatkozásában azt kellett volna kétséget kizáróan bizonyítani, hogy ők nem kívántak az eltartott részére tartási-gondozási jellegű szolgáltatásokat nyújtani és nem kívántak az ellenszolgáltatásként megjelölt vagyontárgyak tulajdonosává válni.

Az egységes bírói gyakorlat értelmében a színlelésnek az ügyleti akaratra kell vonatkoznia. Annak elbírálásánál, hogy megvolt-e a szerződő feleknek ez a szerződési akarata, csak a szerződéskötéskori körülményeket kell vizsgálni, az utóbb történetek legfeljebb abból a szempontból bírnak jelentőséggel, ha azokból vissza lehet következtetni a felek szerződéskötéskori akaratára.

A szerződést kötő fél ügyleti akaratát elsősorban az általa aláírt okirat tanúsítja, amely az adott esetben a Pp. 196. § (1) bekezdés b) és e) pontja szerinti teljes bizonyító erejű magánokiratnak felelt meg.

Az okirat, mint bizonyíték, alaki bizonyító ereje szempontjából lehet köz- és magánokirat, utóbbi tekintetében pedig teljes bizonyító erejű és egyszerű magánokirat. A Pp. 196. § (1) bekezdése értelmében a teljes bizonyító erejű magánokirat az ellenkező bizonyításáig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy a kiállítója a benne foglalt nyilatkozatot megtette.

A perbeli esetben a tartási szerződésről készült okirat bizonyítja, hogy az a tartási szerződés Ptk. 586. §-ában írt tartalmi követelményeknek megfelel, az egyértelműen igazolja, hogy az örökhagyó és az alperesek egymással tartási szerződést kötöttek.

A szerződő felek tartási szerződés kötésére irányuló szerződési akaratát az okiraton túlmenően igazolják az eltartók nyilatkozatai is. Így az I. rendű alperes személyes meghallgatása során azt adta elő, hogy „a szerződés megkötésére azért volt szükség, mert az élettársi kapcsolat megszakadását követően a testvéremnek megszakadt a kapcsolata a gyermekeivel, rossz egészségi állapotban volt ... elhanyagolta magát. Akkor még élő férjemmel együtt felkaroltuk, néha főztünk is neki, amikor nem törődött magával. 1993-tól kezdődően én rendeztem a lakását, kitakarítottam azt. Mindig gondját viseltük. Orvoshoz és kórházba is vittük. Kórházi tartózkodása idején látogattuk őt, mostunk rá, tiszta ruhát vittünk, ételt vittünk neki rendszeresen, egyik nap én, másik nap testvérem látogattuk és rendben tartottuk a lakását, kutyáját, kertjét gondoztuk. ... látta a testvérem, hogy nem számíthat senkire, ekkor elmondta nekünk, hogy látja, hogy csak ránk számíthat, ezért az ingatlanát az eltartás fejében ránk hagyja. Átbeszéltük ezt a dolgot, egyetértettünk vele, mert nem akartuk a testvéremet magára hagyni. Én úgy gondolom, hogy ennek a tartásnak maximálisan eleget tettünk. Előtte a testvérem nem tett olyan kijelentést, hogy a tartási szerződést vagy aláírjuk, vagy az államra hagyja a vagyonát.” (9. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal).

A II. rendű alperes ugyanezen a tárgyaláson akként nyilatkozott, hogy „a testvérem azt mondta, hogy azért kerül sor a szerződés megkötésére, mert nem számíthat a saját családjára. 3 évig őrlődött és utána mondta, hogy nem számíthat a gyerekeire, ekkor döntötte el, hogy bennünk, mint testvéreiben bízhat. Addig is sokat segítettünk neki. Én almát szedtem neki, metszettem a szőlőjét, rotációztam a kertjét. Az utóbbi években egyre többet kellett neki segíteni. Én a testvéremnek a tartási szerződés keretei között segitettem a kerti munkában, gyakran én hoztam haza a kórházból. Gyümölcszedésben, rotációzásban segitettem, a metszést végeztem.”

A szerződő felek szerződéskötéskori akaratát igazolja **Sz. V.** - az I. rendű alperes lánya, az egyik szerződést aláíró tanú - tanúvallomása is, mely szerint arra a kérdésre, hogy miért volt szükség a szerződés megkötésére, „azt válaszolta édesanyám, hogy azért, mert a nagybátyám, ha lebetegszik, akkor legyen gondviselője. Ezzel az ingatlan átruházással szerette volna honorálni nagybátyám édesanyámnak és II. rendű alperes nagybátyámnak a segítségét.” (16. sorszámú jegyzőkönyv 9. oldal)

Dr. **Nné dr. Sz. Z.** - az I. rendű alperes másik lánya - egyebek mellett úgy nyilatkozott, hogy „a nagybátyámat ilyen egészségi állapota miatt állandóan foglalkoztatta, hogy mi lesz vele akkor, ha nem tudja majd magát végképp ellátni és gondozni, ezért megbeszélte az édesanyámmal és **Gy.** bátyámmal, hogy vállalják el az ő gondozását arra az esetre, ha leesik a lábáról.” „A nagybátyámnak ismerőse volt az ügyvéd úr, vele már előtte átbeszélte azt, hogy neki milyen szándéka van, a szerződés aláírásakor mindenki átolvasta a szerződést, illetve az ügyvéd úr is elmondta, hogy mit tartalmaz az. Miután édesanyám és a **Gy.** nevű nagybátyám úgy döntött, hogy el tudják látni azt, ami a szerződésben van, ezért azt aláírták.” (16. sz. jegyzőkönyv 12. oldal első és negyedik bekezdés). Dr. **N. Sz.** - az I. rendű alperes volt veje, a másik szerződéses tanú - többek közt előadta, hogy „a tartási szerződést, amikor aláírtam, úgy gondoltam, hogy az megfelel a valóságnak és mai napig is úgy gondolom” (16. sz. jegyzőkönyv 17. oldal).

Az elsőfokú bíróság indokolatlanul nagy jelentőséget tulajdonított a II. rendű alperes hagyatéki tárgyaláson tett kijelentésének. Ezzel kapcsolatban a II. rendű alperes akként nyilatkozott, hogy a hagyatéki tárgyalás jegyzőkönyvébe foglalt nyilatkozat valóban elhangzott, azonban „valószínűleg rosszul fejeztem ki magam, mert a testvérem azt mondta, hogy az államra hagyja-e a vagyonát, de az nem fogja őt eltartani” (9. sorszámú jegyzőkönyv 7. oldal utolsó előtti bekezdés). Az I. rendű alperes felé pedig ilyen nyilatkozatot az örökhagyó nem tett, így vele kapcsolatban ezen szerződéskötési motiváció fennálltát megállapítani semmiképpen sem lehet.

A fentiekben részletezettekhez képest megalapozatlan az a következtetés, hogy mivel egyes tanúk vallomásuk szerint úgy tapasztalták, hogy az örökhagyó el tudja látni magát, idegen segítségért maga fizet, nem is volt szerződéskötési akarata.

A rendelkezésre álló adatokból kétségtelenül levonható olyan következtetés, hogy az eltartottnak az eltartási szerződés megkötésével volt olyan szándéka is, hogy törvényes örökösei, a felperesek tőle ne örököljenek semmit, ez a motiváció azonban az egyéb, előzőekben részletezett indokokhoz képest nem elégséges annak megállapítására, hogy a néhainak nem volt eltartási szerződéskötési akarata. Megjegyzi az ítéletábra, hogy az eltartott szerződési akaratának hiánya önmagában egyébként sem lenne elégséges a szerződés színleltség okából történő semmisségének megállapításához.

Helytállóan érveltek az alperesek azzal, hogy az a körülmény, hogy mi módon valósult meg a tartás, nem a szerződés érvényessége körében értékelendő, annak akkor lenne jelentősége, ha az eltartott pert indított volna a szerződés megszüntetése iránt, arra hivatkozással, hogy az eltartók szerződéses kötelezettségüket nem teljesítik. Arra vonatkozó adat azonban az eljárás során fel sem merült, hogy az eltartott a szerződés megkötésétől haláláig eltelt 14 esztendő alatt bármilyen módon is kifogásolta volna az eltartók magatartását, s sérelmezte volna, hogy szerződéses kötelezettségüknek nem tesznek eleget.

Mindezek mellett az ítéletábra hangsúlyozza, hogy a Ptk. 586. §-ában szabályozott tartási szerződés alapján a kötelezett a jogosultnak mindazt köteles szolgáltatni, ami megfelelő

eltartásához szükséges. A szolgáltatások módja és mértéke tekintetében a törvény a „megfelelő” eltartásról szól, az tehát nem lehet minimális, szűkös. Általában a szerződéses viszony körülményei, a felek akarata, életvitele, nem utolsósorban az eltartott indokolt szükségletei, esetleg az általa nyújtott vagyonérték adhat eligazítást e kérdésben. A megfelelő tartás egyrészt átlagos színvonalú és mértékű, másrészt az eltartott körülményeihez, vagyis a korához, anyagi helyzetéhez, egészségi állapotához és egyéb szükségleteihez igazodó tartást jelent (BH 1989. évi 272. sz. jogeset). A tartási szerződés az eltartott életvitelének anyagi fedezetét jelenti, melynek egy részét az eltartó természetben is teljesítheti, de pénzbeli szolgáltatást is kell nyújtani, ennek hiányában a szerződés csak gondozási szerződés lenne, tartási szerződésként érvénytelennek minősülne. A természetben nyújtott tartás tehát különféle szolgáltatások összessége, amelyben a nyújtott dolgok, munka és pénz elemei keverednek. A tartási szerződés keretében nem feltétlenül szükséges, hogy a tartásra kötelezett kizárólag maga gondoskodjék a jogosult minden irányú szükségletének kielégítéséről, a szerződés érvényes akkor is, amikor a kötelezett csak az eltartott szükségleteinek egy részét biztosítja (Ptörv.V.20.583/1974.).

Azt, hogy az alperesek szerződéses kötelezettségüket teljesítették, több tanúvallomás is igazolja. Így **H. E.** előadta, hogy „sokat láttam ott állni az I.rendű alperes és II.rendű alperes személygépkocsiját, amikor pedig I.rendű felperes kórházban volt, akkor szinte mindig láttam ott ezeket a gépjárműveket. Én úgy gondolom, hogy csak a testvérei segíthették a néhai I.rendű felperes-t házi-, illetve ház körüli munkában, mert én ott az ingatlannál mást nem láttam” (9. sz. jegyzőkönyv 11. oldal első bekezdés). **D. M.** úgy vallott, hogy „életének utolsó évében már ház körüli munkát nem végzett néhai I.rendű felperes, a húga és az öccse dolgozott ott. A nehezebb fizikai munkákat testvérei végezték. 1996. és 2000. között azt tapasztaltam, hogy a néhai I.rendű felpereshez testvérei hetente vagy kéthetente jártak. Később lehet, hogy gyakrabban jártak, de nem tudom milyen gyakran” (9. sz. jegyzőkönyv 17-18. oldal). **G. Zné** szerint „I.rendű felperes az elmúlt 5-6 évben sokat volt beteges. I. rendű alperes, a testvére ápolta. A testvére, I. rendű alperes mosott, főzött rá, vitték az orvoshoz, ha kellett a testvérével együtt. Láttam sokszor, hogy kocsival ment az I. rendű alperes a testvéréhez. Azt tapasztaltam, hogy I. rendű alperes majdnem minden nap ment a testvéréhez, I.rendű felpereshez.” (9. sz. jegyzőkönyv 19. oldal). **K. J.** előadta, hogy „többször ment az orvoshoz saját kocsijával egy darabig, utána már a testvéreivel felváltva ment. Jöttek is neki takarítani, segíteni nagyon sokszor. Körülbelül visszafelé számítva 5 évvel korábban kezdődött el az, hogy jöttek segíteni takarítani, ekkortól majdnem naponta jártak oda segíteni. A ház körül a rotációzásban segített neki a II. rendű alperes, kutyákat etették, takarítottak. Én azt hiszem, hogy I. rendű alperes végezte a mosást és főzést... mondta I.rendű felperes a másik szomszédnak és az én jelenlétemben, hogy az alperesek jönnek állandóan őt gondozni, rendezni és ezért az ingatlant rájuk fogja íratni. I.rendű felperes úgy mondta, hogy megkötötték már ezt a szerződést, mert az alperesekre van íratva minden” (9. sz. jegyzőkönyv 22-23. oldal). **Sz. V.** akként nyilatkozott, hogy „a nagybátyám háztartási munkáiból édesanyám a nagytakarításokat végezte el, amit egy férfiember nem tud elvégezni. A mosást többször végezte el a nagybátyámra, hetente pedig több alkalommal főzött is rá. Volt olyan, hogy a nagybátyám jött el az ételért édesanyámhoz, de volt olyan, hogy édesanyámmal együtt én vittem el, illetve édesanyám önállóan is közlekedett és egyedül vitt neki ételt. A

nagybátyám kisebb takarítást elvégzett maga körül, de a nagyobb takarítást, ez alatt már értve a porszívózást is, édesanyám végezte el nála. A mosást édesanyám a saját lakásán végezte, ugyanis neki automata mosógépe volt. II.rendű alperes, a nagybátyám oly módon segítette a felperesek édesapját, hogy besegített neki a metszésben, permetezésben, gyümölcsszedésben, különösen akkor, amikor nem bírta ezeket a munkákat elvégezni a felperesek édesapja" (16. sz. jegyzőkönyv 7-8. oldal). Dr. **Nné** dr. **Sz. Z.** előadta, hogy „édesanyám egészségi állapota lehetővé tette a nagybátyám gondozását. Nemcsak a nagybátyámat tudta ellátni, hanem a saját családját, így minket is. Amikor nagybátyám kórházban volt, akkor az édesanyám és a II.rendű alperes nevű nagybátyám őt legalább kétnaponta meglátogatták, az általa kért dolgokat bevásárolták részére, például újságot vagy olyan élelmiszert, amit megkívánt. Édesanyám főzött neki és azt behozta, valamint ruháját hazavitte, kitisztította, átmosta és a tiszta ruhát behozta. Édesanyám és a **Gy.** nevű nagybátyám megegyeztek, hogy a női munkákat édesanyámat, a férfi munkákat a **Gy.** nevű nagybátyám végzi el, így a háznál lévő kerti munkákat vagy télen a hóseprést, míg édesanyám a házimunkákat. Minden úgy történt a szerződéskötés után is, mint előtte, hiszen ők folyamatosan segítették a nagybátyámat" (16. sz. jegyzőkönyv 13. oldal). Dr. **N. Sz.** úgy vallott, hogy „már a szerződés előtt is segítették őt, a szerződés megkötése után ez lényegében nem változott." (16. sz. jegyzőkönyv 16. oldal). **G. Mné** szerint „néhai I.rendű felperesnél úgy folyt a munka, hogy jött hozzá az I. rendű alperes, napszámosok és ők együtt csináltak mindent. Besegített I.rendű felperes is, de legtöbbit ő a piacra járt, a többiek pedig dolgozták a kertet. A takarításokat I. rendű alperes hol egyedül, hol valakinek a segítségével végezte kéthetente vagy havonta. Főzött magának néhai I.rendű felperes, körülbelül egy öt éve volt már olyan állapotban, hogy ezt nem tudta elvégezni és azt tapasztaltam, hogy az I. rendű alperes jár hozzá." (16. sz. jegyzőkönyv 19. oldal). **K. Bné** pedig előadta, hogy „napszámba járt az örökhagyóhoz (a napszámos munka alatt azt kell érteni, hogy kapálni kellett a kertet és gyomlálni), a napszám 4 000 forint volt, ezt nekem az I. rendű alperes fizette ki. A takarításnál 4-5 órás munkát jelentett, a lakást bent kellett kitakarítani, együtt csináltuk ezt az I. rendű alperessel 400 forintos órabért kaptam ezért. Ezt is az I. rendű alperes fizette ki nekem. II.rendű alperes abban segített, hogy amikor néhai I.rendű felperes kórházban volt, akkor járt be hozzá látogatni. II.rendű alperes nem annyira jellemzően végzett kerti munkát, de előfordult, hogy ő is besegített. II.rendű alperes a kiskertben kapálgatott, illetve a kutyát rendezte." (16. jegyzőkönyv 21-22. oldal).

Az ítélet tábla megítélése szerint a tartási szerződésben megnevezett termőföld értékesítésével kapcsolatos eljárás is azt igazolja, hogy az alperesek a tartási kötelezettségüknek mindenben igyekeztek eleget tenni. Ez az ingatlan ugyanis az ő tulajdonukban állott, ám az értékesítésből befolyt vételárat - noha az őket illette volna - átadták az eltartottnak, amellyel aztán ő szabadon rendelkezhetett.

Ilyen adatok alapján kétséget kizáróan megállapítható az, hogy az eltartók szerződéses kötelezettségüknek úgy a tartást, mint a gondozást illetően eleget tettek. Ehhez képest nincs jelentősége az elsőfokú bíróság által a felek szerződéses akaratának hiányát alátámasztó körülményként értékelt tényezőknek. Mindezek csak annyiban játszanak szerepet, hogy az eltartók - az örökhagyó testvérei - életkoruk, egészségi állapotuk,

jövedelmi-vagyoni viszonyaik alapján képesek voltak a szerződés teljesítésére, nem eleve teljesíthetetlen szolgáltatásra vállalkoztak.

Az örökhagyó tartási szerződéssel elidegenített vagyona - a **ny.-i** ingatlan és az abban található ingóságok - nem tartoztak néhai I.rendű felperes hagyatékához, ezért abból a felpereseket, mint törvényes örököseket kötelesrész nem illeti meg (Ptk. 661. §, 666. § (1) bekezdés).

Mindezekre figyelemmel az ítéltábla azt állapította meg, hogy a felperesek keresete teljes mértékben alaptalan, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet elutasította.

A peresztes felpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperesek részére perköltség megfizetésére. Perköltségként az alperesek képviselőjének munkadíját számolta el, melynek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése, 4/A. § (1) bekezdése alapján határozta meg.

Az eljárás során a peres felek mindegyike személyes illetékeljegyzői jog kedvezményben részesült, ezért a le nem rótt kereseti-, illetve fellebbezési illetéket pereszteségük miatt a felperesek kötelesek az állam részére megfizetni a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján.

Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján bírálta el tárgyaláson kívül.

D e b r e c e n, 2012. április 10.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. előadó bíró, Cogoiné dr. Boros Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -